

Warszawa, dn. 08.10.2025 r.

Komitet Nauk Pedagogicznych
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych

**Szanowny Pan
dr Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego**

Szanowny Panie Ministrze,

Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (KNP PAN) i jego Komisja ds. Polityki Oświatowej i Interwencji Pedagogicznej oraz Sekcja Edukacji dla Bezpieczeństwa pragnie przedstawić swoją opinię oraz propozycję dotyczącą wprowadzenia przedmiotu „**Bezpieczeństwo**” „**Security**” szanując autonomię Uczelni na studiach I stopnia (licencjackie i inżynierskie) i studiach jednolitych magisterskich we wszystkich Uczelniach za wyjątkiem Uczelni podległych Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Sprawiedliwości.

Uzasadnienie potrzeby wprowadzania przedmiotu

Współczesny świat funkcjonuje w warunkach niepewności i dynamicznych przemian, które generują nowe wyzwania i zagrożenia dla jednostek, społeczeństw i państw, zarówno w sferze osobistej, społecznej, jak i globalnej. W efekcie współczesne zagrożenia mają bardzo często charakter **złożony, wielowymiarowy i globalny**. Charakterystyczne dla współczesności jest przenikanie się różnych rodzajów zagrożeń: militarnych, politycznych, społecznych, technologicznych, zdrowotnych, gospodarczych czy środowiskowych. Sytuacja geopolityczna od początku XXI wieku wskazuje na zbliżający się przełom systemów politycznych, zmiany w podejściu do zapewnienia bezpieczeństwa jednostce, społeczeństwu. Doświadczenia historyczne Polski, a nade wszystko jej usytuowanie geopolityczne, wydarzenia ostatnich kilku lat, dni w stosunku do Polski wskazują na pilną potrzebę dbania, zapewnienia bezpieczeństwa jednostce, grupie, społeczności.

Reakcje poszczególnych grup społecznych, komunikacja w mediach społecznościowych wskazuje na brak podstawowej wiedzy, znajomości reagowania,

zachowania się na wypadek otrzymywanych komunikatów, sygnałów, różnorodnych sytuacji kryzysowych.

Warto wykorzystać i kontynuować tradycje minionych okresów, do szkolenia w zakresie bezpieczeństwa¹.

Zaniechanie, zmiany w zakresie edukacji w przygotowaniu społeczeństwa (rezerw osobowych) dla bezpieczeństwa na poziomie kształcenia studiów I stopnia (licencjackie i inżynierskie) i studiów jednolitych magisterskich w ostatnich latach w uczelniach cywilnych doprowadziło do obniżenia poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w tym zakresie. Na poziomie szkolnictwa wyższego, szkolenie takie wygaszano w uczelniach cywilnych w latach 1999 - 2010. Ostatecznie zakończono je w 2010 roku w trwającej w jedynej wówczas od kilku lat cywilnej Wyższej Szkole Morskiej.

Studenci jako przyszli specjaliści i aktywni obywatele, powinni posiadać wiedzę, umiejętności i kompetencje umożliwiające im odpowiedzialne funkcjonowanie w środowisku pełnym wyzwań związanych z bezpieczeństwem. Współczesne wyzwania społeczne i zagrożenia cywilizacyjne wymagają przygotowania studentów do świadomego i właściwego reagowania w sytuacjach kryzysowych, zarówno w życiu osobistym, zawodowym jak i społecznym.

Przedmiot „**Bezpieczeństwo**” „**Security**” miałby na celu dostarczanie wiedzy, kształtowanie umiejętności, rozwoju kompetencji w zakresie bezpieczeństwa państwa, ochrony ludności i obrony cywilnej, pierwszej pomocy, oraz reagowania w sytuacjach kryzysowych. Edukacja w ramach tego przedmiotu kształtować będzie postawy prospołeczne, odpowiedzialność obywatelską, umiejętności praktyczne, pozwoli nabywać kompetencje

¹ Olbrzymią rolę w kształtowaniu postaw patriotycznych, edukacji dla bezpieczeństwa odegrały organizacje takie jak: „Strzelec”, „Sokół”, „Drużyny Bartoszewskie”, „Związek Harcerstwa Polskiego”. To członkowie Związku Strzeleckiego i Polskich Drużyn Strzeleckich stanowili podstawę Legionów Polskich walcząc o niepodległość i stanowiąc podstawę do działalności Polskiej Organizacji Wojskowej (POW). W odrodzonym państwie polskim dawały i kształtowały postawę odpowiedzialności za sprawy bezpieczeństwa. Ten system wychowania i edukacji został pozytywnie zweryfikowany w niezwykle trudnej złożonej sytuacji w czasie wojny. To młodzież przygotowana do działań w ekstremalnych warunkach, poniosła ofiarę, ale stanowiła najbardziej wartościowe zasoby do obrony państwa. Stała się podstawą do utworzenia Szarych Szeregów, oddziałów „Zośka”, „Parasol”, „Osa”, tworząc elitarne oddziały Armii Krajowej „Parasol” i „Zośka”.

W okresie po zakończeniu II wojny światowej, szkolenie studentów – kadry rezerwy realizowano w oparciu o struktury funkcjonujące poza uczelniami, jak w ramach uczelni cywilnych. Od roku akademickiego 1949/1950 rozpoczęto szkolenie wojskowe studentów na uczelniach cywilnych. W roku akademickim 1953/1954 utworzono studia wojskowe przy uczelniach wyższych (postało tzw. Studium Wojskowe). W 1991 roku rozwiązano funkcjonujące w strukturach uczelni studia wojskowe, a z programów nauczania usunięto zajęcia wojskowe. Od początku roku akademickiego 2003/2004, do 2010 roku umożliwiono odbycie przeszkolenia wojskowego wszystkim studentom - ochotnikom już podczas studiów. Po 2010 roku zaniechano szkolenia w ramach studiów uczelni cywilnych. Od 2017 roku prowadzone jest w śladowym wymiarze ochotnicze szkolenie w ramach programu Legia Akademicka.

społeczne niezbędne do pracy w administracji publicznej, służbach, oraz w innych dziedzinach życia społecznego.

Proponujemy wprowadzenie przedmiotu na wszystkich kierunkach studiów I stopnia (licencjackie i inżynierskie) i studiów jednolitych magisterskich na pierwszym roku studiów.

W zakresie przedmiotu proponujemy:

- Część teoretyczną: 15 godzin wykładów dotyczących: bezpieczeństwa państwa w ujęciu geopolitycznym, współczesnych zagrożeń, a w tym zagrożeń społeczności lokalnych, systemu zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej, dezinformacji, propagandy i bezpieczeństwa informacji, przeciwdziałania zagrożeniom, bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni.
- Część praktyczna: 15 godzin ćwiczeń, obejmująca: reagowanie i zachowania w sytuacjach kryzysowych, szkolenie z udzielania pierwszej pomocy, działania pomocowe i ratownicze, topografia terenu, strzelanie z broni.

Łączny wymiar godzin: 30 h.

Proponujemy, aby program zajęć był jednakowy dla wszystkich Uczelni.

Współczesny świat, który charakteryzuje się dynamicznymi przemianami, które niosą ze sobą zarówno szanse, jak i poważne zagrożenia, wymaga kompleksowego przygotowania studentów do reagowania na jego wyzwania i zagrożenia. Problematyka związana z bezpieczeństwem winna być obecna jak stała propozycja edukacyjna w ramach przedmiotu „Bezpieczeństwo” „Security”, niezależnie od obecności w ramach treści nauczania innych przedmiotów.

Przewodnicząca
Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk

Prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska